

Att redovisa resultat

ISSN 1653-0942
ISBN 978-91-88607-90-4
Riksdagstryckeriet, Stockholm 2019

Förord

Kulturutskottet ordnade torsdagen den 24 oktober 2019 ett seminarium på temat att redovisa resultat. Utgångspunkten för seminariet var rapporten Att redovisa resultat (2018/19:RFR8). Rapporten har tagits fram inom ramen för kulturutskottets uppföljnings- och utvärderingsarbete.

I det följande redovisas programmet för seminariet och en utskrift av den stenografiska uppteckning som gjordes vid seminariet.

Stockholm i december 2019

Christer Nylander
kulturutskottets ordförande

Ann Aurén
kanslichef

Program

Dag:	Torsdagen den 24 oktober 2019
Tid:	Kl. 9.30–11.00
Plats:	Riksdagen, Förstakammarsalen
9.30	Inledning Lars Mejern Larsson (S), ordförande i kulturutskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp
9.35	Presentation av rapporten Att redovisa resultat (2018/19:RFR8) Anna Wagman Kåring, forskningssekreterare, riksdagens utvärderings- och forskningssekretariat
9.45	Principen om armlängds avstånd i statsförvaltningen i stort och inom kulturområdet Helena Lindberg, riksrevisor
9.55	Att mäta mål Roger Blomgren, professor, Högskolan i Borås, ledare för Centrum för kulturpolitisk forskning
10.05	Sektorsperspektiv på myndigheternas roll i arbetet med resultatredovisning Knut Weibull, överantikvarie, Riksantikvarieämbetet
10.15	Regeringens arbete med att utveckla sin resultatredovisning till riksdagen Kristina Padrón, ämnesråd, biträdande enhetschef, Totaleriet – Finansdepartementet
10.25	Frågestund
10.55	Avslutning Christer Nylander (L), kulturutskottets ordförande

Kulturutskottets seminarium om att redovisa resultat

Lars Mejern Larsson (S): Det är med stor glädje jag hälsar er välkomna till riksdagens förstakammarsal och till vårt seminarium om att redovisa resultat. Jag vill passa på att tacka allihop som är här i dag. Jag tycker faktiskt att vi kan ge oss själva en applåd inför det här seminariet, som har tilldragit sig rekordintresse. Det är något av ett svenskt rekord, åtminstone för kulturutskottet i riksdagen.

Vi kommer att få ta del av olika perspektiv på de utmaningar som finns med att redovisa resultat, men också vilka möjligheter som erbjuds. Så här i inledningen vill jag passa på att ge en kortfattad bedömning av vårt arbete i gruppen. Det är enormt givande att som ledamot i kulturutskottet få följa och fatta beslut gällande all den verksamhet som ryms inom vårt utgiftsområde. Här finns allt från litteratur och kulturarv till friluftsliv och spelmarknad. Därför har det också varit lärorikt att i uppföljnings- och utvärderingsgruppen få utforska resultatredovisningen mer i detalj.

Gruppen, som har bestått av representanter från samtliga riksdagspartier, har studerat underlag från utskottsavdelningens utvärderings- och forskningssekretariat och utbytt tankar och frågeställningar. Vi kan efter avslutat arbete konstatera att det inte är lätt att beskriva effekter av genomförd politik, men att det går att göra.

Som ni kan läsa i rapporten gjorde kulturutskottet tidigare en uppföljning. Vi i gruppen välkomnar allt det utvecklingsarbete som pågår sedan dess. Vi ser förbättringar, bland annat i form av fler lägesanalyser samt fler och längre tidsserier. Utskottet önskar även en fördjupad dialog med Regeringskansliet. Detta har så här fem år senare lett fram till beslut om den här studien.

När vi startade det här arbetet kom gruppen snabbt att intressera sig för målen – hur de är formulerade och hur de mäts. När det gäller hur målen är formulerade har även riksdagen ett ansvar. Vissa kulturpolitiska mål är generellt formulerade och ska snarare ses som uttryck för intentioner än som specifika uppföljbara mål.

Gruppen har diskuterat principen om armlängds avstånd. Många av målen inom kulturområdet berör dock inte kulturens kvalitet eller konstnärlig frihet. De mål som berör dessa aspekter kan experter bedöma för att värna principer. Riksrevisor Helena Lindberg kommer att tala mer på detta tema.

Även om det kan finnas olika uppfattningar om vilka målen ska vara är gruppen överens om att de mål som riksdagen beslutar om ska vara möjliga att följa. Därför går det inte att prata om mål utan att komma in på hur dessa ska mätas, det vill säga vilka bedömningsgrunder som ska användas. Gruppen menar att fler bedömningsgrunder skulle ge en bättre måluppföljning. Generellt formulerade mål behöver operationaliseras för att kunna följas upp. Gruppen

menar att generellt formulerade mål inom flera utgiftsområden är möjliga att kvantifiera och tidssätta.

Gruppen vill också be regeringen att motivera sina bedömningsgrunder. Det skulle underlätta utskottets och ytterst riksdagens möjligheter att granska regeringens resultatredovisning. På samma sätt önskar gruppen ökad tydlighet om huruvida regeringen bedömer att insatser har bidragit till att målen helt eller delvis uppfylls. Om ett mål bedöms vara delvis uppfyllt vill gruppen se en större tydlighet om vilka delar av målet som inte anses vara uppfyllda.

Ibland känns det ungefär som Winston Churchill uttryckte det: Framgång består i att gå från misslyckande till misslyckande utan förlust av entusiasm. Gruppen ser fortsatt en stor förbättringspotential i hur regeringen redovisar resultat i riksdagen. Vi vill framhålla verksamhetslogik som en metod för att utveckla resultatredovisningen. En tillämpning av logiken kan tydliggöra var glappen finns i redovisningen och hur dessa kan överbryggas. Metoden kan bidra till att få ihop helheten där de resultat som uppnås med hjälp av olika insatser sätts i fokus. På så sätt kan vi komma ett steg närmare att beskriva effekter av genomförd politik.

Man kan ta en värmlänning från Värmland, men man kan inte ta Värmland ur en värmlänning. Jag hoppas att ni har förstått någonting av det jag sagt.

Detta var en kort exposé över gruppens arbete och mest centrala bedömningar. Dagens seminarium ska ses som en kickoff för ett viktigt arbete som vi gärna vill fortsätta i samarbete med regeringen och Regeringskansliet. Jag hoppas att dagens seminarium kan inspirera fler både avsändare och mottagare till att djupdyka i sin resultatredovisning med ett helt nytt perspektiv på målformulering och mätmetoder.

Avslutningsvis vill jag tacka mina riksdagskollegor, men framför allt tjänstemännen som har möjliggjort denna rapport. Tack ska ni ha!

Christer Nylander (L) ordförande: Ett stort tack till Lars Mejern Larsson, som har lett uppföljnings- och utvärderingsgruppen och är ledamot för Socialdemokraterna i kulturutskottet!

Nu ska vi få höra en mycket intressant och givande genomgång av rapporten. Många av er har säkert redan bläddrat i den. Några har till och med läst den. Nu ska vi få en snabb genomgång av innehållet av Anna Wagman Kåring, en av dem som har jobbat mest med detta.

Anna Wagman Kåring, utvärderings- och forskningssekretariatet: Jag har gjort det här tillsammans med min kollega Madeleine Nyman. Vi kommer båda från utvärderings- och forskningssekretariatet. Tack så mycket för att jag får komma och berätta om rapporten!

Regeringens resultatredovisning är en del av resultatstyrningen, som införts i Sverige från slutet av 80-talet. Enligt budgetlagen ska regeringen redovisa resultat i budgetpropositionen varje år. Riksdagen följer upp resultaten som en del av budgetberedningen.

Resultatredovisningen innebär att regeringen redovisar vilka riksdagsbundna mål som finns på ett område och hur man tänker mäta dem. Det är det som i detta sammanhang kallas bedömningsgrunder. Regeringen ska också redovisa vilka insatser man har gjort och vilka resultat man kan se samt bedöma i vilken mån man tycker att de mål som finns har nåtts. Det som är roligt är att ambitionsnivån har höjts de senaste åren, både från regeringens sida och från utskottets sida, vad gäller de ömsesidiga uppdragen inom detta område.

Utgiftsområde 17 är kulturutskottets utgiftsområde. Där görs det 17 separata resultatredovisningar och 1 gemensam. Utgiftsområde 17 är ett ganska brett och spretigt område. I den vänstra kolumnen på bilden ser ni det som kallas kulturområden, i den högra övriga områden som hör till utgiftsområdet. Det är ett utgiftsområde där det finns väldigt många mål. Det finns många olika anslag och många myndigheter, stiftelser och så vidare.

Man kan fråga sig vad man ska ställa för krav på sådana här resultatredovisningar. Då går man tillbaka till budgetlagen och ser vad den säger. Men vi tittade också på vad finansutskottet och kulturutskottet har uttryckt för önskemål. Finansutskottet är ansvarigt utskott för ekonomisk styrning. Det är därför det är relevant att titta på hur de har uttalat sig. Det finns fler kriterier, men det jag visar på bilden är lite av det som vi har utgått från i rapporten. Kulturutskottet har särskilt lyft fram att man önskar fler indikatorer och fler tidsserier samt ökad läsbarhet och ökad jämförbarhet. Det handlar om jämförbarhet mellan de här 17 områdena men också jämförbarhet över tid.

Som Lars nämnde använder vi verksamhetslogiken som en metod för att titta på hur resultatredovisningarna varit upplagda. Gruppen valde att göra två delundersökningar. Dels gjorde vi en undersökning av alla resultatredovisningar som gjorts mellan 2015 och 2019 för att se utvecklingen över tid, dels gjorde vi tre delundersökningar där vi fördjupade studien, nämligen inom litteratur- och läsfrämjande, kulturmiljö och film.

Det är Ekonomistyrningsverket som har formulerat den här verksamhetslogiken. Vi använder en del av verksamhetslogiken som är användbar just för resultatredovisningar. Det handlar om att titta på målen för området, på hur man väljer bedömningsgrunder, på hur man redovisar insatser och resultat kopplat till bedömningsgrunderna samt på hur man gör en bedömning av måluppfyllelsen. Min tanke är att vi tar oss igenom de här fyra stegen och ser vad rapporten kommit fram till.

Ibland säger många att kulturpolitiska mål inte går att följa upp, eftersom de är visionära, flummiga eller utopiska eller berörs av principen om arm-längds avstånd. Då ville vi titta på hur målen är formulerade inom det här området. Det finns många mål, som jag nämnde tidigare. Vi gick igenom dem och kunde se att det finns väldigt olika sorters mål. De är väldigt olika formulerade. Visst är det så att en del är utopiska eller lite flummigt formulerade och är svårare att följa upp och mäta. Men vi kunde också se att många mål är kvantifierbara och operationaliserbara redan i dag.

Jag har tre exempel på mål inom utgiftsområdet vilka vi bedömer som uppföljbara som de står i dag. Det första är från de nationella kulturpolitiska målen

och säger att ”kulturpolitiken ska främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan”. Det menar vi skulle gå att operationalisera och mäta redan i dag. Det andra målet handlar om litteratur- och läsfrämjande. Statens insatser ska syfta till att ”läsförmågan förbättras jämfört med i dag” och att ”fler än i dag regelbundet tar del av både fack- och skönlitteratur”. Vi kan mäta läsförmågan, och vi kan mäta hur många som tar del av fack- och skönlitteratur. Vi har också ett utgångsläge – ”i dag”, som det står i målet, är i det här fallet december 2013, när riksdagen fattade beslut om det här målet. Det tredje målet, ”svensk film sprids alltmer utomlands”, kommer från de nya filmpolitiska mål som antogs 2016. Det målet skulle också kunna gå att operationalisera. Utgångspunkten är då att det ska jämföras med 2016.

Bedömningsgrunderna då? Avsikten är inte att ni ska kunna läsa allt som står, men vi jobbade med olika bilder för att kunna se kopplingen mellan mål och bedömningsgrunder. Poängen med den bild jag visar är att ni ser kulturpolitiska mål i den vänstra kolumnen – de nationella målen och främjandemålen – och bedömningsgrunder i den högra kolumnen. Vi tittade om det fanns bedömningsgrunder kopplade till alla mål. Har man inget sätt att mäta ett mål är det ju svårt att komma fram till ett resultat. Som ni ser finns det inte bedömningsgrunder till alla mål, vilket vi kunde komma fram till på det här sättet. Vi såg också att det används få indikatorer. Det var bara 3 av 17 områden som använde regelrätta indikatorer, vilket är jämförelsevis lite.

Vi såg också att det skulle kunna gå att använda andra bedömningsgrunder än dem man har. Det finns mycket bra officiell statistik inom området bibliotek och tillgängliga medier. Den finns med långa tidsserier, så den skulle vara möjlig att använda. Det finns också utmärkta kulturvaneundersökningar som skulle kunna svara vad gäller målet om att alla har rätt att delta i kulturlivet. Det gäller till exempel SOM-undersökningen och SCB:s ULF-undersökningar. De är bra. De är uppdelade på kön, ålder, svensk eller utländsk bakgrund, bostadsort, utbildningsnivå och så vidare. Det är också långa tidsserier, så det skulle kunna vara användbart material.

Vad gäller redovisning av insatser och resultat såg vi att många bedömningsgrunder redovisas, vilket är bra. Vi kunde däremot se att bedömningsgrunden tillgänglighet knappt redovisades alls. Vi kunde också se att det fortfarande i mycket är insatser som redovisas, det vill säga till exempel vad en myndighet har gjort, men i mindre mån resultat av arbetet.

Det sista är bedömning av måluppfyllelse. Det görs bedömningar av vissa mål, men det görs inte bedömningar av alla mål. En vanligt återkommande formulering är att insatser har bidragit till målet. Det är en svårtolkad mening. Det är svårt att se om man ska tolka den som att målet har nåtts och att statens insatser har bidragit till det eller om det bara är så att insatsen har bidragit i rätt riktning mot ökad måluppfyllelse. En annan formulering är att insatser är viktiga, och det kan inte betraktas som en målbedömning.

Det gjordes endast *en* systematisk uppföljning av målen, och det var inom friluftslivspolitik. Med systematisk menas att man tittade på alla tio delmål och gjorde en bedömning av i vilken mån målen uppfyllts – inte bara svart

eller vitt, utan var de delvis uppfyllts, var man var på rätt väg och var de inte alls var uppfyllda.

Som jag nämnde finns det en gemensam resultatredovisning för hela området. Vad den hade för funktion var svårt att se. Det var svårt att se om den var detsamma som summan av de 17 delresultatredovisningarna eller om den hade en egen status.

Det finns alltså en del kvar att göra för att det här utgiftsområdet ska leva upp till verksamhetslogiken. Det finns förbättringsområden, men det finns också många goda exempel som vi lyfter fram i rapporten. Inom ungdomspolitik till exempel använder man indikatorer och gör en bra lägesbeskrivning. Även inom teater, dans och musik görs en bra inledande lägesbeskrivning där det ges en bra bild av hur området utvecklas. Gör man på det sättet får riksdagen ett bra underlag att fatta beslut och bedöma åt vilket håll utvecklingen går. Då finns det också ett bra underlag för att fatta beslut om kommande anslagsfördelning.

Ordföranden: Nu ska riksrevisor Helena Lindberg ge sitt perspektiv på detta.

Helena Lindberg, Riksrevisionen: Herr ordförande! Ärade riksdagsledamöter! Mina damer och herrar! Stort tack för inbjudan! Det är väldigt roligt att få vara här och tala om detta viktiga tema och dela med sig av en del av Riksrevisionens synpunkter och tankar om principen om armlängds avstånd.

Kulturområdet utmärker sig i vissa förvaltningspolitiska och styrningsmässiga avseenden genom att det består av många små myndigheter och många olika verksamhetsformer, till exempel stiftelser, statliga bolag och ekonomiska och ideella föreningar, liksom många politiska mål, vilket inte minst framgår av er rapport som vi just hörde.

Man brukar också säga att kulturområdet utmärks av en ovanligt stark autonominorm, den så kallade principen om armlängds avstånd. Tidigt i våras publicerade vi en granskningsrapport, *Konsten att styra – regeringens styrning av kulturområdets institutioner*, där vi försökte kartlägga och klarlägga om regeringens styrning inom kulturområdet lever upp till de kriterier som riksdagen har ställt upp för styrning av statliga verksamheter.

Utgångspunkten var för vår del finansutskottets betänkande med anledning av 2010 års förvaltningspolitiska proposition, som säger att styrningen bör vara tydlig, inriktad mot verksamheternas resultat och verksamhetsanpassad samt ha ett medborgarperspektiv. Av betänkandet framgår också att Regeringskansliets arbete med regeringens styrning bör bedrivas strategiskt.

Hur väl stämde då styrningen överens med det som riksdagen hade uttalat? På ett övergripande plan kan vi slå fast att vi kom fram till att regeringens styrning har blivit tydligare och mer resultatinkriktad och att den präglas av långsiktighet, men att den inte är tillräckligt anpassad till institutionernas olika verksamhetsformer.

Hur kunde vi då dra de här slutsatserna? Jo, granskningen visar att kulturinstitutionerna, både myndigheter och andra verksamhetsformer, uppfattar den finansiella styrningen som ändamålsenlig. De anser att den årliga dialogen med Kulturdepartementet är ett viktigt forum för att både få och ge återkoppling. Institutionerna anser också att Kulturdepartementet uppfyller behovet av tillgänglighet, kompetens och kontinuitet i kontakterna. I granskningen framträder även en tydlig medvetenhet om skillnaden mellan formell styrning och informella kontakter. Kulturinstitutionerna uppger samfällt att de inte alls upplever någon som helst risk för otillbörlig styrning i kontakterna med departementet.

På Kulturdepartementet finns goda och välkända rutiner för hantering av både sakfrågor och institutioner. Det finns också en god dokumentation av kontakterna, vilken inte bara utgör en värdefull kunskapsresurs och sörjer för kontinuiteten inom departementet utan också möjliggör en god insyn för granskaren. Kulturdepartementet utövar dessutom en aktiv förvaltning av områdets institutioner. Under den studerade perioden har det genomförts flera olika utredningar av omprövande karaktär inom kulturområdet, vilket i flera fall har lett till organisationsförändringar.

Regeringens styrning av kulturområdet har alltså utvecklats i en positiv riktning vad gäller tydlighet, resultatriktning och långsiktighet. Riktigt lika långt har man inte kommit i anpassningen till institutionernas olika verksamhetsformer. Ett exempel på det är att bolag och stiftelser inom området i alltför stor utsträckning styrs som om de vore myndigheter. Detta är särskilt påtagligt när det gäller regeringens årliga beslut om bidrag till bolag och stiftelser. Den formella ägarstyrningen av statliga bolag sker på bolagsstämman, och stiftelser måste följa sina stadgar, stiftelseförfordnandet. Bolagen kan därmed inte styras genom bidragsbeslut av regleringsbrevsliknande karaktär, och stiftelserna kan inte ta emot regleringsbrev som riskerar att stå i strid med stadgarna. Det här behöver tydliggöras.

Hur är det då med principen om armlängds avstånd? Hur annorlunda är kulturområdet egentligen jämfört med andra politikområden? Är styrning över huvud taget möjlig och önskvärd på det här området?

Till att börja med är det viktigt att konstatera att principen om armlängds avstånd är ett slags praxis som har vuxit fram inom olika politikområden. Kulturpolitiken är kanske det område där den oftast nämns. Denna praxis brukar också betraktas som en grundläggande förutsättning inom politiken för forskning, högre utbildning, folkbildning, idrott, medier och så vidare. Det är alltså inte fråga om någon lagfäst eller på något annat sätt kodifierad rättighet, utan om en princip vars innebörd kan sägas ha förhandlats fram i demokratiska samhällen under efterkrigstiden.

Inom kulturpolitiken har principen om armlängds avstånd kommit att förstås som ett slags tyst överenskommelse om att politikens roll är att garantera konstens och kulturens frihet utan att styra eller på andra sätt försöka påverka dess innehåll. Politiken ska alltså skapa förutsättningar för ett dynamiskt, kreativt och utmanande kulturliv, medan beslut om konstens innehåll och

bedömningar av dess kvalitet och näraliggande begrepp som till exempel utveckling och förnyelse ska göras av sakkunniga inom området.

Hur fungerar då principen om armlängds avstånd i praktiken inom kulturpolitiken? Vi fann inom ramen för vår granskning att principen om armlängds avstånd är mycket väl känd av såväl Kulturdepartementet som kulturinstitutionernas företrädare. Vi kan också konstatera att kulturområdet inte verkar vara så annorlunda jämfört med andra politikområden, inte så annorlunda som det ibland utmålas. Snarare kan armlängdsprincipen i form av en tydlig rollskillnad mellan politik och förvaltning sägas vara en gemensam utgångspunkt för den svenska förvaltningsmodellen.

Det leder oss till en slutsats, nämligen att styrning är både möjlig och önskvärd inom kulturområdet. Principen om armlängds avstånd är viktig, men den får inte användas som en ursäkt för att avstå från styrning. Tvärtom är det politikens ansvar att skapa så goda förutsättningar som möjligt för ett aktivt och levande kulturliv. Det ansvaret kräver både kunskap och mod av politiska beslutsfattare.

Avslutningsvis vill jag säga något om regeringens och myndigheternas resultatredovisningar. Hur väl fungerar resultatredovisningen i kulturpolitiken? Till en början vill jag vara tydlig med att vi inom Riksrevisionen inte granskar regeringens resultatredovisning. Däremot granskar vi myndigheternas resultatredovisningar i samband med den årliga revisionen när vi tittar på årsredovisningarna.

Baserat på den granskningen är våra erfarenheter att det är lättare att bedöma resultaten om målen är tydligt beskrivna och konkreta. Till exempel är det svårt att bedöma resultat vad gäller mål om främjande. För att man ska kunna göra en revision av redovisade resultat som är kopplade till målen bör de vara mätbara med tydliga indikatorer och gärna också tidsbestämda. Dessutom ser vi att det kan vara värdefullt att ställa konkreta återsrapporteringskrav vad gäller sådan information som är intressant för styrning och uppföljning av verksamheten.

Något som vi har noterat är att flera av de bedömningsgrunder som regeringen har valt att rapportera till riksdagen återspeglas i mål för enskilda myndigheter. Men återsrapporteringskraven är inte alltid logiskt kopplade till målen. Det innebär att det inte alltid går att koppla informationen i regeringens resultatrapportering till de årsredovisningar som vi har granskat.

Vi tror att den nyligen beslutade förändringen i förordning om årsredovisning och budgetunderlag kan leda till ökade analyser av måluppfyllelse hos myndigheterna. Det kommer i sin tur att ge regeringen förutsättningar att lämna en resultatredovisning av god kvalitet till riksdagen. För en mer enhetlig och kvalitativ analys av myndigheterna krävs dock att regeringen tydliggör mål och återsrapporteringskrav, om än med beaktande av principen om armlängds avstånd.

Roger Blomgren, Högskolan i Borås: Hej! Jag jobbar som professor på Bibliotekshögskolan i Borås där jag har en tjänst med inriktning mot kulturpolitik. Vi är inte många i Sverige som håller på med kulturpolitisk forskning, men i Borås är vi i alla fall några få som kämpar med frågan på ett litet centrum som heter Centrum för kulturpolitisk forskning. Lägg gärna det på minnet! Jag gör lite reklam för det när jag ändå är här.

Jag kommer att tala lite om mål, men jag kommer att sätta dem i relation till den exposé av övrig kulturpolitisk forskning som jag har hållit på med under ganska lång tid, i princip sedan 1998 då jag genomled min avhandling *Staten och filmen*. Den handlade om svensk filmpolitik, som också var mycket styrd av mål. Det började 1911, men då var målet att stoppa de onda kommersiella krafterna. Filmpolitiken skulle sedan ta över kulturpolitikens mål: att främja kvaliteten. Det är en ganska intressant historia när det gäller mål för ett kulturområde. Området gick från att vara utdömt som farligt till att bli ett kulturellt värdefullt område.

Jag har fortsatt att studera målen och den regionala filmpolitiken, framför allt Film i Västs framgång och på vilket sätt de lyckades få pengar till sitt filmproduktionscentrum.

I *Det ostyrbara pastoratet: teaterpolitikens nätverk* studerade jag och min hustru problemet med teaterpolitiken i Sverige. Det gällde att få Dramaten och Operan att turnera. Det har varit en följetong i kulturpolitiken sedan långt tillbaka. Nu har staten gett upp helt och hållet. Riksteatern skulle också turnera i mer teaterlösa län – även det var ett problem – samtidigt som man skulle arbeta med att få nya grupper till teatrarna.

Problemet har inte varit målen i sig. I kulturpolitiken blir det problem när mål ska operationaliseras. Det är på den bogen jag kommer att hålla mig.

När det gäller regional kulturpolitik har jag varit med i en hel del forskningsprojekt. Tillsammans med min kollega Jenny Johannisson har jag studerat kultursamverkansmodellen. Det är ett intressant område för att studera målkonflikter mellan statliga mål, regioners mål, kommuners mål och kulturlivets mål. Alla dessa aktörer ska på något sätt försöka samverka i någon form av enig kulturplan. Det är en intressant maktkamp mellan målen.

Jag har även studerat social engineering inom kulturpolitiken. Det har handlat om när kulturpolitiken syftar till att nå andra mål än generella, vanliga kulturpolitiska mål. Det kan till exempel handla om att höja kvaliteten eller att få medborgarna att gå på kultur. Det benämnde jag som impactmål, att kulturen ska leda till någonting mer. Har man tillägnat sig kultur på något sätt, till exempel läst en god bok, blir man friskare och mer demokratisk. Samhället kan utvecklas ekonomiskt om staten satsar på kultur. Det är också ett dilemma med mål. På vilket sätt ska man mäta och hitta indikatorer där?

Jag har även studerat Skapande skola, som jag kommer att diskutera längre fram. Digitaliseringen är också ett intressant område när det gäller målen i Sverige. Håller Kultursverige på att bli omsprunget av det som händer i verkligheten i och med digitaliseringens roll för kulturpolitiken och de kulturaktiva, framför allt ungdomarna, i dag?

Målen roll handlar för mig inte bara om uppföljningsbarhet, om att identifiera lämpliga indikatorer eller om att det är en teknisk fråga. Jag är kanske mer cynisk. Jag tror givetvis på möjligheten att mäta, exempelvis de tre mål som visades på skärmen här i salen. Det är mätbara mål som det går att hitta siffror och indikatorer på. Men ett problem med kulturpolitikens mål – det behöver egentligen inte vara ett problem – är att de mest är av symbolkaraktär. Det är någonting gott som man kommer överens om, exempelvis att främja allas möjlighet till kulturupplevelser och bildning och att utveckla sina skapande förmågor. Ingen är emot ett sådant mål. Alla kan enas. Det finns till mer för att legitimeras sektorn som sådan, att vi gör någonting gott.

Det finns andra typer av mål, bland annat politiska symbolmål. Ett exempel är kampen mot kommersialismens negativa verkningar. Det fanns med 1974 men togs bort 1996 av den borgerliga majoriteten i Kulturutredningen. Men Socialdemokraterna fick i slutänden igenom att det skulle vara kvar. Det är ett typexempel på symboliskt mål. Ingen tror egentligen att det inom kulturpolitikens ram går att bekämpa kommersialismen i Sverige. Men det är en politisk markering.

Ett annat exempel är när den senaste kulturpolitiska utredningen inte nämnde kvalitet i förslaget. Då blev det också liv. Men det var av en annan symbolkaraktär. De konstnärliga organisationerna protesterade och menade att kvalitet måste finnas med i de kulturpolitiska målen, att det är viktigt för den konstnärliga idén generellt sett. Om det har någon betydelse om kvalitetsmålet är med eller inte är dock en empirisk fråga.

Nästa problem kan vara mål som är omöjliga att uppnå, rent av utopiska mål. Det nämndes inledningsvis att det kan vara på det sättet. Jag brukar ta som exempel det som ibland kallas jämlikhetsmålen eller att man ska bredda allas möjligheter till kulturupplevelser. Det är ett exempel på riktigt havererat mål i svensk kulturpolitik.

Det är ungefär samma grupper som går på teater, opera nu som på 1960-talet då Harald Swedner studerade vem som gick på det som kallades finkultur. Det visade sig vara framför allt över- och medelklass i storstäderna som besökte de institutionerna. Det ser ungefär likadant ut i dag. Trots att framförallt staten under många år har satsat ett antal miljoner på olika projekt för att bredda deltagandet har det inte hjälpt. Inom något annat politikområde hade det säkert tillsatts någon form av haverikommission då man inte har uppnått de mest centrala målen med verksamheten.

Harry Schein hade ett bra knep. Han såg att det var främst ett semantiskt problem. Man kallar det inte demokratisk kulturpolitik i den bemärkelsen att alla ska gå på det som anses vara god kultur; man borde i stället ersätta det med kulturpolitik i en demokrati. Då löser man problemet, eftersom det ändå är utopiskt att uppnå. Han sa: Vi har ju ingen demokratisk försvarspolitik. Men inom det här området är det specifikt markerat att man ska ha en demokratisk kulturpolitik.

En tredje måltyp handlar om vidgandemålen eller främjandemålen. De är kanske redan uppnådda i Sverige i dag. Men det är kanske inte främst ett

resultat av kulturpolitiska reformer. Digitaliseringen har inneburit att fler än någonsin ser på film, läser på nätet, läser e-böcker, lyssnar på musik, lägger ut egna framträdanden på Youtube och tittar på andras framträdanden där. Begreppet prosumer har i dag blivit vanligt för att fånga detta. Det finns inga identifierade producentroller och konsumentroller, utan där är alla med och skapar samtidigt.

I dag finns kultur i princip i en mobiltelefon, som den jag visar upp nu. Det handlar alltså inte om att folk inte är aktiva utan om att det är svårt att mäta. Det går inte att mäta i vilken grad kulturpolitiska insatser har lett till att man når målen eller till det deltagande som finns i och med digitaliseringen.

Begrepp som vita fläckar i Kultursverige nämns också. Det är områden där den offentliga kulturen inte når ut. Men där är folk kanske aktiva inom andra typer av kultur som inte är offentligt finansierade av staten. Men det vet vi ingenting om. Det skulle vara intressant att undersöka vad folk ute i "obygden" gör.

Impactmål nämnde jag inledningsvis. Det är mål som ska leda till att andra mål, inte framför allt kulturpolitiska, uppnås. I artikeln om social ingenjörskonst nämner jag att man, lite hårdtaget, med kulturens hjälp kan omstöpa människor både fysiskt och psykiskt och på något sätt förbättra samhällen. Vanligtvis säger man att kulturen leder till ekonomisk tillväxt och social hållbarhet. Vi ska bli mer demokratiska människor, och de sjuka ska bli friskare.

Om man ska mäta den typen av mål finns gigantiska mätproblem. Varför var det just läsningen som gjorde folk friskare? Man kan ju bli sjukare. Det vet vi inte. Det är en empirisk fråga. Satsningar på kulturell verksamhet kan också teoretiskt sett innebära att kommunens ekonomi blir sämre.

En vanlig utgångspunkt när man ska studera den typen av mål är att dessa mål är på förhand bestämda, det som kallas för axiomatiska värden. Det handlar inte om att det blir mer tillväxt eller om att vi blir friskare utan om hur mycket friskare vi blir. Det finns alltså ett dilemma med den typen av mål. Men det är framför allt ett dilemma när man ska mäta dem.

Ett annat problem handlar om vilka mål som ska vara i fokus. Vad händer när två olika mål krockar i en reform? Vem ska bestämma vad som är det centrala målet? Jag och en kollega, Katja Lindqvist på Lunds universitet, gjorde en liten studie om statsbidraget Skapande skola. Ett problem vi uppfattade när vi intervjuade aktörer var att det fanns två övergripande mål i satsningen.

Det första målet var att långsiktigt integrera kulturella och konstnärliga uttryck i förskoleklass och grundskolans årskurs 1 till 9 med utgångspunkt i kulturuppdraget. Då är det alltså utifrån skolans kulturuppdrag. Det andra målet var att öka den professionella kulturverksamheten för och med eleverna så att tillgång till kulturens alla uttrycksformer och möjlighet till eget skapande ska öka. Det andra målet betonar alltså att det på något sätt handlar om att stödja den professionella kulturverksamheten.

Frågan blev om skolan självständigt ska bestämma vilken kultur och konst som ska köpas in eller om målet med satsningen är att engagera Sveriges

professionella konstnärer. Jag vet inte om det debatteras i dag. Men här finns mål med skolpolitiska intentioner, kulturpolitiska intentioner och arbetsmarknadspolitiska intentioner. Det blev alltså en tolkningsstrid om satsningens egentliga intentioner och mål. Ett dilemma är, speciellt när man ska ha gemensamma projekt mellan olika politikområden, vilket politikområde som ska bestämma vad det övergripande målet är.

Vi har det som kallas flernivåstyrningens dilemma. Det innebär egentligen att de nationella målen ska styra. Men det är oftast både regioner och kommuner, som egentligen kan ses som egna små stater med kommunalt självstyre, som styr den kommunala kulturella verksamheten inom området. Det finns få lagstiftningar här. Då gäller det att ha med dem alla på tåget. Regioner och kommuner är inte osjälvständiga aktörer.

Det har sedan 1974 funnits ett intressant konfliktmål i svensk kulturpolitik. Ett av målen var att decentraliseringsmålet skulle framhållas och att stor makt skulle ges till regionerna; de ska vara i fokus. Det har krockat med det statliga jämlikhetsmålet, att man ska ha samma kulturpolitik i hela Sverige. Här är det upplagt för konflikter. I bland annat *Det ostyrbara pastoratet: teaterpolitikens nätverk* skriver vi om det. Vi tittar på det även i forskningen om kultursamverkansmodellen.

Portföljmodellen var det ursprungliga förslaget i Kulturutredningen om att ge regionerna så stor makt som möjligt att göra sina egna prioriteringar. Men när förslaget om regionerna och deras kulturpolitik skrevs om nästan stärkte slutresultatet Kulturrådets makt ändå. Det upplevdes på det sättet från den regionala sidan, i och med att man fick pengar om man uppfyllde de statliga intentionerna.

Frågan om sönderkompromissade mål, att alla ska vara med, finns också. Kultursamverkansmodellen är ett klart exempel på det. Regionerna ska komma in med *en* kulturplan. Man ska komma överens om mål och vad man ska prioritera på den regionala nivån. Då ska man samverka med alla kommuner i Sverige – de är olika stora och har olika förutsättningar för att vara med i en sådan modell – och det regionala kulturlivet. Det innebär att man får hitta gemensamma nämnare för att komma överens. Då blir det allmänna mål.

Vi har tittat på kultursamverkansmodeller och ser att den regionala kulturpolitiken inte har förändrats innehållsmässigt. Det är samma verksamheter som tidigare som får pengar i dag; det är de stora institutionerna. Det är alltså mest språkliga förändringar. Det kan ha att göra med att man ska ha en gemensam kulturplan. Det kan förklaras av att det inte är ett område där det finns en stor kulturpolitisk strid. Då är det lättare att komma överens.

Jag hade tänkt tala om armlängds avstånd. Men det har vi redan hört om.

För att vi ska kunna mäta målen ska de alltså vara operationaliserbara på något sätt. Det tror jag är den enda lösningen. Mät output! Vad händer? Hur många går på teatern? Det gjorde man förr. Då var det inte så komplicerat med alla impactmål, om man blir friskare, sjukare eller mer demokratiska. Det är ett råd.

Ordföranden: Vi kommer att avsluta med en liten frågestund för utskottets ledamöter. Då kan de till exempel rikta en fråga till Roger så att han får utveckla det sista.

Knut Weibull, Riksantikvarieämbetet: Herr ordförande! Ärade riksdagsledamöter! Övriga deltagare och kollegor! Jag ska göra ett nedslag i hur det är för myndigheterna att hantera det här. Jag tar som exempel de fyra kulturmiljömålen, som visas på skärmen i salen. När man läser resultatuppföljningen kan man klassificera dem på olika sätt. Jag hör Roger Blomgren säga andra saker. Man kan nog konstatera att de är lite komplexa. De är helt enkelt inte gjorda för uppföljning.

Riksantikvarieämbetets möjlighet att påverka måluppfyllelsen är lite för liten – det skulle man kunna säga, om man är på det humöret. Många aktörer och många andra politikområden är inblandade. Vad Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Trafikverket och andra gör har stor betydelse. Inte minst kommunerna är intressanta i sammanhanget. Då talar jag framför allt om mål 1 och 4, det vill säga det som handlar om kulturmiljön och om att kulturmiljön ska tas till vara i samhällsutvecklingen. Kommunerna har stor betydelse. De har planmonopol. Det är de som ska realisera de riksintressen som staten pekar ut. I nästa skede är det egentligen länsstyrelsen som ska se till att de faktiskt gör det.

Riksantikvarieämbetets roll som nationell myndighet handlar mycket om att tillhandahålla information. Vi har några få verktyg i vår verktygslåda. Vi beslutar om riksintressen. Men de är ofta beredda och har tagits fram av länsstyrelserna. I stor utsträckning finns makten alltså någon annanstans. Det skapar en svårighet när vi ska tala om vad vi gör som egentligen påverkar saker och ting.

Vi gjorde om vårt styrsystem och inrättade lite avdelningsövergripande verksamhetsområden i myndigheten som inte var rent stuprörsartade efter den organisation som vi hade. Det är nödvändigt för att kunna skapa samverkan mot gemensamma mål i myndigheten. Vi funderade då på att använda kulturmiljömålen som inledningsgrund. Det var bra att vi inte gjorde det. De beskriver nämligen inte vår verksamhet. Det fungerade helt enkelt inte. Vi prövade en liten stund men insåg att det inte gick.

Nu ser det i stället ut som på bilden som visas på skärmen i salen. Det är kulturarv och samhälle. Det handlar om att se till att andra faktiskt tar till vara kulturmiljön i sina verksamheter. Det handlar om information och kunskap. En stor del ligger i att se till att det finns, så att alla möjliga kan ta del av det och att det är anpassat efter målen. Regler och bidrag är den verktygslåda vi har. Vi har vårt regelverk, och vi delar ut pengar. Kulturarvscentrum är det senaste verksamhetsområdet.

Dessa kopplar inte riktigt direkt till målen. Men de kopplar på det sätt som ni kan se på bilden som visas i salen. Jag tänker inte fördjupa mig särskilt mycket i bilden. När jag åkte tunnelbana hit hade jag lite svårt att se hur pilarna

egentligen går. Men jag konstaterar att alla våra verksamhetsområden utom Kulturarvscentrum kopplar till alla fyra kulturmiljömålen. På vilket sätt tänker jag inte gå in på. Men vi har alltså sett till att vi har mål som speglar kulturmiljömålen.

Hur jobbar vi med det här? Vi använder årsredovisningen för att redovisa för regeringen, och den kan regeringen använda för att redovisa för riksdagen. Vi har ett ganska stort fokus på insatser, prestationer och de mål vi har i vårt styrsystem. Däremot är kopplingen till effekterna när det gäller kulturmiljömålen, vad vi gör som får effekt på dem, inte alltid lika tydlig. Jag har roat mig med att läsa vår senaste årsredovisning. Den var faktiskt lite bättre än jag minnes. Men jag ser att det finns viss utvecklingspotential.

Det förs en hel del resonemang om resultat och effekter. Men det är som sagt inte tydligt att kulturmiljömålen är i fokus i redovisningen. Trots det kan man se att det finns en hel del att hämta i årsredovisningen som regeringen kan använda för sin resultatredovisning. Det finns en hel del saker att plocka. Men vi gör inte en redovisning som vetter direkt mot de här målen.

Man kan kritisera kulturmiljömålen för att vara just flummiga. Men de är – för vår del, för hela sektorn och för andra – väldigt bra för att ange riktningen för arbetet och för att förklara vad vi egentligen jobbar med. Det gäller till exempel det här med att bevara, använda och utveckla. Det hette tidigare bevara och försvara. Det signalerar något helt annat. Det signalerar en defensiv attityd.

Bevara, använda och utveckla kopplar till frågor om hållbar utveckling där kulturarvet är en del. För att man ska kunna bevara måste man använda. För att man ska kunna använda måste man utveckla. Utveckling och användning är alltså strategier för att kunna bevara. På så sätt kan vi göra vad det handlar om begripligt för människor. Målen har alltså stor betydelse när det handlar om att tala om vad vi gör och varför. De gör det begripligt och motiverande att arbeta med det. De är viktiga ledstjärnor i det arbete vi bedriver.

Arbetet framåt handlar om att utveckla vårt arbete, om att ta fram våra bedömningsgrunder och indikatorer. Vi talar mycket om effektkedjor, om att föra resonemang: vi gör det här som leder till den här effekten, som i sin tur verkar mot målet. Vi tror att det är ett sätt att resonera. Det sa vi också 2016 när vi gjorde en utvärdering av länsstyrelsernas arbete. De hade fått ett regleringsbrevsuppdrag om att tala om hur de jobbade mot de nya målen, att ta fram någon form av resonemang och hypoteser om vilka insatser man kan ha och vad som är viktigt. Utifrån det får man formulera de viktigaste insatserna och sedan följa upp det hela.

Men man kan koppla indikatorer till det också. Det är ett jobb som vi håller på med. Vi försöker göra det tillsammans med andra. Våra frågor är typiskt sett tvärssektoriella. Om det till exempel handlar om god bebyggd miljö måste vi jobba med Boverket. Vi måste jobba med andra myndigheter för att tillsammans med dem utveckla indikatorer som de ser. Då måste vi få dem att förstå vad kulturmiljöfrågorna handlar om.

Vi har just nu ett regeringsuppdrag. Rättare sagt har tio statliga nationella myndigheter, från Trafikverket till SGU, i uppdrag att ta fram strategier för sitt arbete med kulturmiljömålen och på vilket sätt de i sina verksamheter kan verka mot kulturmiljömålen. I dialogen med dessa myndigheter pratar vi ganska mycket om vad kulturmiljömålen innebär. Vi tänker oss att vi tillsammans med dem ska kunna ta fram indikatorer i det fortsatta arbetet. Vi tänker också att miljömålssystemet är intressant i sammanhanget. Det är ett befintligt system som vi också kan när det gäller att ta fram indikationer. Det finns vissa indikatorer som vi kan använda i vår uppföljning och redovisning.

För att klara av det här behöver vi utveckla vår kompetens i myndigheten – det är ganska komplicerade frågor. Jag säger som inledaren: Vi kommer att misslyckas. Men vi kommer förhoppningsvis att misslyckas på ett bättre sätt efter hand. Vi kommer aldrig att riktigt nå fram med den här sortens mål. Men vi kan nog komma en god bit på vägen för att ge regeringen ett bättre underlag att använda i redovisningen till riksdagen.

Kristina Padrón, Totaleriet – Finansdepartementet: Jag vill gärna upprepa det som Anna Wagman Kåring sa inledningsvis om att resultatredovisningen är en grundbult i resultatstyrningen som alltjämt är den centrala styrformen i staten. Det innebär att styrningen ska fokusera på att få ut så stora effekter som möjligt av de resurser som står till förfogande och i förhållande till de mål som riksdag och regering har satt upp för verksamheterna. Resultatredovisningen är ett viktigt medel för uppföljning av detta. Det är otroligt viktigt att riksdagen ägnar sig åt att granska detta.

I Regeringskansliet är resultatredovisningar en del av budgetprocessen. Det är budgetavdelningen som ansvarar för att ge ut riktlinjer för hur resultatredovisningarna ska utformas i budgetpropositionen. Budgetavdelningen ansvarar också för hur de förordningsbestämmelser som ställer krav på myndigheternas resultatredovisningar till regeringen ser ut. Av den anledningen är jag här som talare i dag.

Det arbete som vi gör har skett och sker från två håll. Det handlar både om resultatredovisningarna till riksdagen i budgetpropositionen och om hur vi ska få in ett ändamålsenligt underlag från myndigheterna.

Jag börjar med budgetpropositionen. Budgetchefen ger ut riktlinjer. Jag återkommer till hur de ser ut. Det verkar ändå ha uppmärksammats på ett positivt sätt. Det sker ett intensivt utvecklingsarbete i Regeringskansliet, på alla departement. Arbetet med resultattexterna bedrivs under våren. En stor del av våren lägger man tid på det. Den beredningen är bakåtblickande. Beredningen av texterna sker i huvudsak före sommaruppehållet, medan augusti och september ägnas åt politikens inriktning och budgetförslaget, de framåtblickande delarna. Det kan vara bra att känna till hur det ser ut tidsmässigt om man vill påverka innehållet i budgetpropositionen.

Dialogen med riksdagen har utvecklats. De senaste åren har det varit mer dialog, både informellt och formellt, genom att alla utskott i sina budgetbetänkanden nu behandlar och återkopplar på regeringens resultatredovisningar.

Kansliet på finansutskottet, som har ett övergripande ansvar här i riksdagen, inrättade 2012 en arbetsgrupp med tjänstemän från både Regeringskansliet och riksdagen. Jag tror att det i vissa utskott fördes dialog även på politisk nivå. Det arbetet ledde till vissa förbättringar på vissa områden. Vi har försökt att vartannat år ha ett sådant intensifierat arbete där olika departement deltar olika gånger, för att hela tiden hålla uppe förändrings- och utvecklingsarbetet.

Vad har vi då gjort under senare år som nu syns i budgetpropositionen? Det är helt enkelt att det finns en enhetlig struktur. Alla utgiftsområden redovisas enligt samma struktur så att det ska vara lätt att hitta och känna igen sig. Egentligen följer strukturen det som Anna redovisade som verksamhetslogik. Man börjar med målen. Det var inte helt tydligt förr vilka mål riksdagen beslutat om. Nu är det väldigt tydligt både vilka som är beslutade och när de beslutades, så att det går att gå tillbaka och se vad som låg till grund för målet.

Sedan kommer resultatredovisningen, och där redovisas först indikatorer, andra bedömningsgrunder och själva resultatet och sedan analys och slutsatser. Därefter kommer politikens inriktning, som ligger i en inledande del för kulturområdet, och sedan kommer budgetförslaget.

Det finns inga krav på hur underliggande rubriker ska struktureras. Något som tas upp i rapporten är att det skiljer sig mellan områdena. Det finns dock inga riktlinjer för detta, utan där får man ha en dialog med sitt departement. Kravet är att rubriker ska användas och att dessa ska vara beskrivande.

Två områden är i fokus när det gäller resultatredovisningarna. Det ena är budgetlagens krav och resultat utifrån de mål som riksdagen har beslutat om. Detta låter självklart, men att göra det i praktiken är inte lika lätt. Tanken är att det verkligen ska vara en röd tråd från urvalet av indikatorer genom resultatet och sedan till analysen. Fokus ska vara på målpåfyllelse.

Karaktéristiskt för hela budgetpropositionen är att den ska vara ett underlag för riksdagens ställningstagande om själva budgetförslaget – var resurserna ska satsas nästa år. För resultatredovisningens del handlar det om att bedöma hur statens insatser har påverkat, vilket oftast är det svåraste. Som har nämnts verkar man i en verklighet där statens insatser bara är en del av alla faktorer som påverkar området, men det är fortfarande en viktig del.

Utgångspunkten för de resurser och insatser som görs, de lagar som skrivs och de myndigheter som inrättas är att de ska ha en påverkan på det som regering och riksdag vill uppnå ute i samhället. Då behövs självfallet en uppföljande analys. Det ska alltså göras.

I budgetpropositionen eller resultatredovisningarna tenderar det att smyga sig in hel del annan information som inte har resultatfokus, som vi ser det. Detta ska man försöka hålla nere, och där finns mer att göra.

På skärmen visas nu en lista över hur riktlinjerna har utvecklats under senare år. Det är en punktlista med indikatorer. Först har vi målen, och sedan

kommer indikatorerna. Som har sagts här är målen ofta övergripande, visionära och handlar om önskade tillstånd som ska uppnås.

Det blir väldigt centralt vilka indikatorer och andra bedömningsgrunder man använder sig av. Det är där resultatfokus hamnar, beroende på vad man väljer. Jag tycker att det är bra och viktigt att det diskuteras i rapporten hur man väljer att följa upp.

Det kan noteras att vi har valt att inte fokusera på att försöka formulera om alla mål, utan vi fokuserar på att följa upp. Hela syftet med uppföljningen är att skapa kunskap så att politiken kan bedrivas på ett ändamålsenligt och effektivt sätt framöver. Med denna kunskap kan man iterativt diskutera målformuleringar.

Det ska vara fokus på resultat och effekter i stället för på aktiviteter och insatser. Naturligtvis behöver också de insatser staten har gjort redovisas, men fokus ligger ändå på vad de har lett till.

Tidsserien har blivit längre, framför allt i diagram. Kravet är att det ska vara minst tio år i en tidsserie för att man ska kunna se. Det är ofta meningslöst med en treårig tidsserie.

Vi jobbar också med att försöka koppla hur resultaten har utvecklats i förhållande till de resurser som har förbrukats – anslagsutvecklingen. Detta är ett svårt område där det finns mer att göra.

Slutligen vill jag nämna att all statistik är uppdelad efter kön. Vi jobbar med jämställdhetsbudgetering. En viktig del är inte bara att statistiken är uppdelad utifrån kön utan också att analyserna görs utifrån hur män respektive kvinnor påverkas.

En riktlinje som inte syns är att man, om utgiftsområdet är indelat i flera områden, bör göra en sammanfattande inledning om resultat och måluppfyllelse. Detta har man gjort för utgiftsområde 17, som har många områden, vilket är helt enligt riktlinjerna. Detta är svårt att göra och kan säkert förbättras, men det är i enlighet med riktlinjerna.

Avslutningsvis behövs ett bra underlag från myndigheterna för att vi ska kunna göra en bra resultatredovisning till riksdagen. Årsredovisningar är *en* del i detta, men det finns också mängder av statistik, utredningar, forskning och annat som tas till vara. Vi vill dock ha ändamålsenliga årsredovisningar.

På skärmen visas hela den nya paragrafen. Det jag ska tala om är att det finns ett tydligt syfte med årsredovisningarna. Det är fortfarande så att myndigheterna har stora friheter att utforma sin resultatredovisning, dock med tanke på att den ska vara ett underlag för regeringens bedömning av resultat och genomförande av verksamheten. Det är nytt att vi ställer krav på analys och bedömning av resultaten. Detta har inte funnits tidigare. Kravet på prestationsredovisning har tonats ned till förmån för effekt, eller om man vill kalla det resultat.

Detta börjar gälla den 1 januari 2019, så bestämmelserna tillämpas första gången i de årsredovisningar som lämnas för 2019, alltså i februari 2020. Vi kommer att göra en uppföljning av hur det ser ut nu och vilken effekt de har

fått. Vi tänker inte att allt ska bli perfekt första året, men det ska ändå ha skett en utveckling.

Allra sist kan jag nämna att vi ser över riktlinjerna för resultatredovisningar varje år. Det gör vi så här års, och vi håller på fram till jul med detta. De iakttagelser som redovisas i kulturutskottets rapport är alltså värdefulla i detta arbete, och vi kommer att ta till vara dem.

Ordföranden: Vi har nu utrymme för lite frågor.

Annicka Engblom (M): Presidiet och ordföranden! Jag vill tacka föreläsarna.

Jag har egentligen tusen frågor. Det är ett komplext område, och föreläsningarna var helt skilda och intressanta på olika sätt. Jag ska dock hålla mig till en fråga. Den är kanske av lite fyrkantig karaktär, men inte förty.

Även om granskningarna, framför allt Riksrevisionens och den som gjorts av kulturutskottet, hand om myndigheternas resultatredovisningar och regeringens styrning av budget och så vidare och av sina myndigheter är det riksdagen som har till uppgift att granska regeringens arbete, oberoende av regeringens sammansättning, eftersom det till syvende och sist är vi som står bakom den budget som lämnar oss och kommer ut till respektive myndigheter och olika samhällsfunktioner.

Eftersom jag har en fot i konstitutionsutskottet – riksdagens granskning av regeringen – funderar jag framför allt på Anna och frågan om tillgänglighet, som hon uppfattade som en brist i redovisningarna. Om man tittar på regeringsformen, exempelvis § 2, ser man att just tillgängligheten är ett av fundamenta där.

När det gäller kopplingen till detta arbete och till riksdagens styrning av regeringen via exempelvis konstitutionsutskottet, förutom det som vi alla har i uppgift från utskotten i utvecklingsarbetet, undrar jag om ni har funderat något på detta i det arbete som rapporten utmynnar i.

Anna Wagman Kåring, utvärderings- och forskningssektariatet: Jag är inte säker på att jag uppfattade frågan riktigt. Det vi gör är att riksdagen tittar på regeringens redovisning till riksdagen och följer upp denna. Om regeringen har angett tillgänglighet som en bedömningsgrund eller ett mål ska de följa upp detta på ett korrekt sätt.

Annicka Engblom (M): Jag ska förtydliga mig. Har ni utifrån konstitutionsutskottets granskningsarbete, det vill säga den uppgift att granska som konstitutionsutskottet har, tagit hänsyn till regeringsformen eller bara budgetredovisningsarbetet? Förstår du mig bättre då?

Anna Wagman Kåring, utvärderings- och forskningssekretariatet: Vi har utgått från budgetlagens krav i arbetet. Vi har inte vidgat det mer än så. Det var detta uppdrag vi fick från uppföljningsgruppen inom kulturutskottet. Vad gäller själva frågeställningen får du fråga gruppen hur upplägget valdes.

Angelika Bengtsson (SD): Även jag vill tacka för den intressanta föredragning vi har fått här i dag.

Min fråga gäller de områden som inte har tydliga målsättningar och resultatgrundande indikationer. Hur uppfattar ni, som är utanför detta, ert sätt att driva er verksamhet? Är det svårt? Behöver ni förtydliganden? Hur arbetar ni när det inte är så tydliga målsättningar?

Ordföranden: Var frågan ställd till någon särskild?

Angelika Bengtsson (SD): Nej, till någon som känner sig manad att svara på den.

Knut Weibull, Riksantikvarieämbetet: Vi försöker själva utifrån målen förtydliga vilka viktiga insatser vi kan göra och vilka tankar vi har om vad som kan leda mot målen. Det är detta arbete vi inleder. Rättare sagt har detta arbete pågått hela tiden, men vi intensifierar det med anledning av ändringarna i förordning, årsredovisning och budgetunderlag. Vi måste göra detta därför att vi på tydliga sätt måste visa hur vi jobbar mot målen och hur det vi gör leder mot målen.

Det är det svar som jag kan lämna.

Angelika Bengtsson (SD): Om jag uppfattade dig rätt känner ni att ni själva måste tydliggöra de otydliga målsättningar ni får. Är det rätt uppfattat?

Knut Weibull, Riksantikvarieämbetet: Helt korrekt. Vi räknar inte med att regeringen ska ge oss tydliga målsättningar. Möjligtvis kan man ha en dialog om de bedömningsgrunder som vi kommer att ha, men i övrigt räknar vi med att vi får hitta på detta själva.

Per Lodenius (C): Tack för föredragningarna!

Jag har förberett en fråga som jag hade tänkt ställa till riksrevisor Helena Lindberg, men jag passar på att ställa den också till professor Roger Blomgren.

Det handlar om armlängds avstånd, som är en praxis som har vuxit fram, om jag förstått det rätt. Armlängds avstånd är något som vi gärna använder i den politiska debatten, och sedan använder vi denna arm till att slå på varandra mellan partierna.

Att en praxis har vuxit fram måste betyda att den fortsätter att förändras och att man kan se en förändring av attityderna till armlängds avstånd över tid, både tillbaka och nu, om det har skett någon snabbare förändring. Detta är något som lyfts upp mer och mer i medierna, att styra den offentliga konsten på det sättet och så vidare.

Kan man se om denna praxis har ändrats över tid, speciellt under den senaste perioden? I så fall, gällande den debatt som trots allt finns: Vad påverkar i utvärderingarna? Även om det bara är en praxis, kan man även ta upp den i utvärderingar?

Helena Lindberg, Riksrevisionen: Tack för frågan!

Vi uttalar oss bara om den granskning som vi har gjort. Någon annan tids-horisont har vi inte. Jag vill också vara väldigt tydlig och lägga till att Riksrevisionens uppdrag omfattar den statliga verksamheten. Vi granskar till exempel inte kommuner. Med detta sagt kan jag säga att vi har sett under den tidsperiod vi har granskat att det har fungerat väl. Det finns god kunskap och kännedom om principen om armlängds avstånd.

Roger Blomgren, Högskolan i Borås: Armlängds avstånd är ett ganska nytt begrepp som sådant. Jag tror att det i princip var när regeringen skrev propositionen om kultursamverkansmodellen som begreppet blev känt. I bemärkelsen begrepp är det nytt, men det är inte nytt inom kulturpolitiken. Det har funnits där sedan lång tid tillbaka. På 70-talet slogs det fast i propositioner och utredningar att kulturens autonomi, som det hette då, inte fick överskridas. Begreppet som sådant har alltså en lång historia.

Som nämntes tidigare är begreppet framförhandlat. Det är inget teoretiskt begrepp i sig utan används oftast i normativt syfte: "Styr oss inte! Ge oss pengarna, men ställ inga krav på vad vi ska göra!" Lite cyniskt sett har det inneburit detta.

Armlängds avstånd har funnits inom många andra områden. En del av det som kallas public management har det inbyggts: Staten ger övergripande riktlinjer för verksamheterna, men sedan är det verksamheterna själva som hittar de bästa instrumenten för att förverkliga målen när det gäller armlängds avstånd.

Jag tycker att det är intressant att man pratar om armlängds avstånd även i kommuner och regioner, där armlängds avstånd inte finns formellt sett. På den statliga nivån har vi myndigheter som till viss del är fristående. De är inte heller självständiga. På den regionala och kommunala nivån ger politiker bidrag men är ansvariga också för genomförandet. Då kan begreppet armlängds avstånd bli mer problematiskt. I debatten handlar ju armlängds avstånd om armen ned till kulturlivet, men man har inte problematiserat – tycker jag i min forskning – kulturlivets påverkan på politiken i sig.

Det är problematiskt när man pratar om begreppet armlängds avstånd, men det är ett väldigt intressant och forskningsbart område.

Vasiliki Tsouplaki (V) förste vice ordföranden: Det var jätteintressanta föredragningar – stort tack till alla!

Jag hade precis tänkt fråga om armlängds avstånd, men då riktar jag i stället en fråga till Knut Weibull.

Det var intressant att höra hur du ser på de framtida utvecklingsområdena. När det gäller att samordna sig och försöka samarbeta med andra myndigheter hade du en lång lista med myndigheter med angränsande verksamhet som kan påverka er. Jag tänker att det är stor risk att vi har andra utskott och departement inom politikområden som kanske har satt upp mål som står i strid med de främjandemål som ni har fått.

Kan du i dag på rak arm nämna något sådant mål som ni har sett motverkar det som vi från kulturområdet anser är viktigt? Har det satts upp motstridiga mål av andra utskott inom politikområden?

Knut Weibull, Riksantikvarieämbetet: Det handlar mycket om den klassiska konflikten mellan naturvård och kulturvård. När det handlar om genomförandet av vattendirektivet, som har varit föremål för noggranna skrivningar från regeringen och noggranna funderingar i riksdagen, kan vi till exempel se tydliga målkonflikter mellan att uppnå de syften som finns i vattendirektivet och att klara av kulturmiljömålen.

Detta är trots allt en fråga där det finns en risk för betydande förstörelse av värdefulla kulturmiljöer därför att andra intressen ska gynnas. Det är ett väldigt tydligt exempel på när olika politikområden krockar. Vi hoppas att Havs- och vattenmyndigheten, genom den samverkan vi har inom ramen för regeringsuppdraget, ska ta fram strategier som leder till ökad förståelse för varandras områden.

Detta brådskar, och man kan säga att det är en högst brännande fråga.

Helena Lindberg, Riksrevisionen: Jag tycker att förste vice ordförandens fråga är väldigt intressant därför att den illustrerar vikten av att lägga stor omsorg vid utformandet av mål.

Jag kan konstatera rent generellt att vi på Riksrevisionen relativt ofta identifierar ett problemområde utifrån att där finns en målkonflikt och att vi därför väljer att granska just den frågan.

Ordföranden: Jag skulle vilja be Finansdepartementet kommentera det som har kommit upp vid ett par tillfällen, nämligen att vi på kulturområdet har många stiftelser och bolag som är en del av att försöka skapa armlängds avstånd. Detta gör samtidigt att det blir ganska svårt att styra. Det är ett annat sätt att styra.

Har Finansdepartementet någon ingång där som kan vara intressant för oss att få höra om?

Kristina Padrón, Totaleriet – Finansdepartementet: Jag har tyvärr inget bra svar på det. Jag vet att det är ett område som det finns starka önskemål om att vi ska utveckla och titta närmare på just därför att vi inte kan använda de normala styrinstrumenten på samma sätt på bolag och stiftelser. Det finns starka önskemål om att utveckla detta område eller i alla fall få kunskap om hur vi ska använda olika styrinstrument och om hur vi ska agera.

Jag har egentligen inget svar på vilket som är bästa sättet att göra detta, men det finns i alla fall en medvetenhet om att det här är ett område som behöver utvecklas.

Ordföranden: När det gäller de filmpolitiska målen är det en stiftelse som har det huvudsakliga ansvaret för dem, och detta gör hela politikområdet ganska svårstyrt.

Lotta Finstorp (M) andre vice ordföranden: Tack för väldigt bra föredragningar och diskussioner!

Roger Blomgren pratade om till exempel kultursamverkansmodellen, där det är flernivåstyrning. Vems mål är det som ska gälla, och hur sker implementeringen ned till regional och kommunal nivå? Jag har inte läst din forskningsrapport, men finns det några tips till oss om hur vi ska tänka där?

Roger Blomgren, Högskolan i Borås: Antingen får man ha hårdare styrmedel och säga till regionerna att de inte får några pengar om de inte gör som vi säger, eller också får man backa och tänka om kring vad som är det ursprungliga syftet med reformen, vad den ska leda till och vilka som är de bästa policyinstrumenten för att nå målen.

Det är alltid svårt när det gäller den nationella kulturpolitikens mål: att vi ska ha tillgång till ungefär samma typ av kultur oavsett var i Sverige vi bor. Nu kan vi ju inte ha det. Mot detta står de mål som har lyfts fram speciellt från den regionala nivån sedan 1974 – att vi ska ge de pengar vi har för de statligt finansierade institutionerna till den regionala nivån så att de själva får göra vad de vill. I Norrbotten sa de på 70-talet att de ville driva den norrbottniska politiken, inte statens politik.

Det är ett jättesvårt område att prioritera den regionala nivån när det gäller vilka mål som ska styra. Det är antingen det ena eller det andra. Sedan kan man säga att om regionerna är så intresserade av detta kan de teoretiskt sett hoppa av och säga att de struntar i pengarna från staten och kör sitt eget race. Det är ingenting som tvingar, utan det finns många olika alternativ.

Detta var inget bra, entydigt svar. Frågan är problematisk.

Ordföranden: Jag är lite nyfiken på vad SKL skulle svara på samma fråga eller på den kommentaren.

Roland Utbult (KD): Tack för goda presentationer!

Jag har en fråga till uppföljnings- och utvärderingsgruppen. Jag ställer den till Helena Lindberg och Roger Blomgren, och den handlar om att mäta.

Vi hörde från Helena att styrning är önskvärd inom kulturpolitiken. Att mäta är viktigt, men det kan också ha en hämmande effekt. Generellt ser vi problem inom till exempel sjukvården när det handlar om att saker och ting ska mätas och sedan prickas av. Då försvinner kanske det humana, vårdande och empatiska – det där lilla extra som man gör för människor.

Min fråga är om institutionerna fräntas den dynamik som finns i det omätbara, till exempel volontärsatser som görs och så vidare.

Helena Lindberg, Riksrevisionen: Tack så mycket för frågan!

Det är glädjande att höra att det pågår ett utvecklingsarbete på Finansdepartementet kring resultatredovisning och hur mål formuleras, för detta är oerhört svårt. Mål ska helst vara smarta.

Att mäta rätt saker är oerhört viktigt. Den stora konsten är hur man ska styra med tydliga, mätbara och gärna tidssatta mål som går att följa upp. Det finns inget enkelt svar på frågan, men om man sätter upp mål och sedan kräver fel mått blir det naturligtvis problematiskt.

Roger Blomgren, Högskolan i Borås: Det är en intressant fråga. På ett sätt är kulturpolitiken ett litet område som kämpar mot andra, större politikområden. Detta innebär oftast att man är ganska enig inom området, i alla fall på regional och kommunal nivå.

Inom andra politikområden mäts ganska mycket vilka resultat politikområdet ger för exempelvis medborgare och utveckling. Ett dilemma då, även om man inte tycker att det ska mätas, är att på något sätt kunna förhandla med de andra politikområdena och säga i budgetförhandlingarna: Ge oss pengarna! Det går inte att mäta det vi gör, men det är något skönt och gott, och konsten är bra.

Det kan vara så, men hur ska då kulturpolitikområdet agera gentemot de andra områdena, som har hårda data att visa på, till exempel skolpolitikområdet och socialpolitikområdet? Man kan säga att kulturpolitikområdet har det lilla dilemma att det är ganska smalt i dag. Jag tycker att det handlar mycket om konstnärspolitik. Det handlar inte så mycket om kulturpolitik i sig eller vad den ska leda till, och det handlar inte så mycket om dem som går på kultur eller varför man gör det här.

Jag gjorde en reflektion en gång: Det är ungefär som att skolpolitiken enbart skulle handla om lärarnas väl och ve, fast skolpolitikområdet är mycket större än så, eller att försvarspolitiken enbart skulle handla om officerarnas väl och ve. Men dessa politikområden är mycket större, och ett dilemma för kulturpolitikområdet är att få denna större samhälleliga legitimitet. För att nå detta,

vilket jag tror också är något som har legat bakom, måste man mäta och visa att man är nyttig på något sätt.

Lawen Redar (S) tredje vice ordföranden: Ordföranden! Tack, alla föredragande och deltagare här i dag!

Vi har i alla fall på något sätt uppvisat att vi i kulturutskottet har ett intresse för både resultatmätning och målstyrning. Om man har jobbat inom andra politikområden och hamnar i kulturutskottet inser man ganska snart att detta är ett mycket annorlunda område på så sätt att det finns tydliga nationella mål. Det finns delmål på respektive område, och man måste börja fundera politiskt på vad man vill åstadkomma på detta område.

En personlig erfarenhet efter ett år i kulturutskottet är att de mål som finns inom ramen för kulturen har en väldigt nära koppling till politisk ideologi – vad vill man egentligen åstadkomma med kulturen? Där finns en skillnad gentemot andra politikområden. Inom ramen för sjukvården ska människor bli friskare. Inom ramen för utbildningen ska vi säkerställa att barn och unga får en god utbildning för att kunna vara anställbara och få tillgång till hälsa och liknande i framtiden.

Är det ett problem för politikområdet i sig att det är så politiserat, på så sätt att politiken har ett ideologiskt intresse på kulturområdet? Frågan riktas förstas till Roger Blomgren.

Roger Blomgren, Högskolan i Borås: Har det blivit för ideologiserat? Nej, jag har kommit fram till att det nästan är tvärtom. Det blir inte så stora partipolitiska konflikter inom det här området, även om det har hänt lite de senaste åren. Detta har, tror jag, till viss del att göra med detta med armlängds avstånd och kulturens autonomi.

Vad jag tycker är att politiker tar för lite plats i kulturpolitiken generellt sett. När jag intervjuade politiker om detta för några år sedan framgick det att man var lite rädd för att visa vad man vill med kulturpolitiken. Man vill absolut inte hamna i stolen i kulturnyheter och utmålas som kulturlivets fiende eller massakreras på DN:s kultursidor. Man vågar inte riktigt ta konflikten och visa med hela handen, till skillnad från andra områden. Det var i alla fall det intryck jag fick när jag gjorde intervjuer med kulturpolitiker.

Ordföranden: Jag vill passa på att sända ett varmt tack till alla som har varit här och alla som har bidragit – till er som har ställt frågor, er som har gett svar och er som har deltagit i arbetet med den produkt som vi har diskuterat och som har blivit väldigt uppmärksam i riksdagen men också i andra delar av samhällsdebatten, vilket vi är väldigt glada för. Den finns tillgänglig på nätet. Där kan man också se det här seminariet. Om det är någonting som man missade eller vill se en gång till går det att återuppleva där.

Nu undrar ni förstås hur kulturutskottet tänker arbeta vidare med detta. Det tänker vi återkomma till. Vi kan väl i alla fall konstatera att vi har fått en hel del nya insikter under dagen. Det är mycket som fungerar bra och mycket som skulle kunna fungera mycket bättre. Vi har fått en ökad medvetenhet om politikområdets dilemman och möjligheter genom det här arbetet. Vi har också fått väldigt mycket mer kunskap i och med det samtal som vi haft i dag. Det här tar vi med oss i vårt fortsatta arbete, och det kommer säkert också att märkas så småningom på departementen, både Kulturdepartementet och Finansdepartementet.

Ett stort tack för i dag! Stort tack för era bidrag och för ert intresse!

RAPPORTER FRÅN RIKSDAGEN		2017/18
2017/18:RFR1	KONSTITUTIONSUTSKOTTET Öppen utfrågning om Riksrevisionen - en del av riksdagens kontrollmakt	
2017/18:RFR2	ARBETSMARKNADSUTSKOTTET Vägen till arbete för unga med funktionsnedsättning – en uppföljning och utvärdering	
2017/18:RFR3	FINANSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om den aktuella penningpolitiken 28 september 2017	
2017/18:RFR4	CIVILUTSKOTTET Civilutskottets offentliga utfrågning om barns skuldsättning	
2017/18:RFR5	SOCIALUTSKOTTET Samordnad individuell plan (SIP) – en utvärdering	
2017/18:RFR6	NÄRINGSUTSKOTTET Näringsutskottets offentliga utfrågning om internationell handel	
2017/18:RFR7	KULTURUTSKOTTET Offentlig utfrågning om framtidens spelpolitik	
2017/18:RFR8	FINANSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om finansiell stabilitet och makrotillsyn den 23 januari 2018	
2017/18:RFR9	ARBETSMARKNADSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om vägen till arbete för unga med funktionsnedsättning – en uppföljning och utvärdering	
2017/18:RFR10	SOCIALUTSKOTTET Personlig assistans – effekter av rättsutvecklingen	
2017/18:RFR11	KONSTITUTIONSUTSKOTTET Forskarhearing om nya svenskar och demokratin	
2017/18:RFR12	FINANSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 6 mars 2018	
2017/18:RFR13	TRAFIKUTSKOTTET Fossilfria drivmedel för att minska transportsektorns klimatpåverkan – flytande, gasformiga och elektriska drivmedel inom vägtrafik, sjöfart, luftfart och spårbunden trafik	
2017/18:RFR14	TRAFIKUTSKOTTET Offentlig utfrågning om konkurrens på lika villkor inom luftfarts- och åkerinäringarna	
2017/18:RFR15	UTBILDNINGSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om trygghet och studiero i skolan	
2017/18:RFR16	TRAFIKUTSKOTTET Järnvägstunnlar och skogsbilvägar – en uppföljning av klimatanpassningsåtgärder för infrastruktur	
2017/18:RFR17	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om Riksbankens rapport Redogörelse för penningpolitiken 2017	
2017/18:RFR18	FÖRSVARsutskottet Försvarsutskottets offentliga utfrågning om cybersäkerhet	

RAPPORTER FRÅN RIKSDAGEN		2017/18
2017/18:RFR19	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om Finanspolitiska rådets rapport Svensk finanspolitik 2018	
2017/18:RFR20	SOCIALFÖRSÄKRINGSUTSKOTTET Regeringens resultatredovisningar i ett 20-årigt perspektiv – utgiftsområde 8 Migration	
2017/18:RFR21	Seminarium om Agenda 2030	
2017/18:RFR22	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning med anledning av Riksrevisorernas årliga rapport 2018 och Riksrevisionens uppföljningsrapport 2018	
2017/18:RFR23	KULTURUTSKOTTET Öppet seminarium om Efter #metoo – hur går vi vidare?	
2017/18:RFR24	UTBILDNINGSUTSKOTTET Studie- och yrkesvägledning i grundskolan och gymnasieskolan – en uppföljning	
2017/18:RFR25	TRAFIKUTSKOTTET Offentlig utfrågning om fossilfria drivmedel för att minska transportsektorns klimatpåverkan	
2017/18:RFR26	TRAFIKUTSKOTTET Offentlig utfrågning om anpassning av väg och järnväg till ett förändrat klimat	

RAPPORTER FRÅN RIKSDAGEN		2018/19
2018/19:RFR1	FINANSUTSKOTTET	Offentlig utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 8 november 2018
2018/19:RFR2	FINANSUTSKOTTET	Öppen utfrågning om finansiell stabilitet den 5 februari 2019
2018/19:RFR3	TRAFIKUTSKOTTET	Offentlig utfrågning om transportsektorns bidrag till att uppfylla klimatmålen
2018/19:RFR4	SKATTEUTSKOTTET	En utvärdering av personalliggarsystemet
2018/19:RFR5	FINANSUTSKOTTET	Öppen utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 7 mars 2019
2018/19:RFR6	FINANSUTSKOTTET	Öppen utfrågning den 2 maj om Riksbankens rapport Redogörelse för penningpolitiken 2018
2018/19:RFR7	FINANSUTSKOTTET	Öppen utfrågning om Finanspolitiska rådets rapport Svensk finanspolitik 2019
2018/19:RFR8	KULTURUTSKOTTET	Att redovisa resultat – En uppföljning av regeringens resultatredovisning av utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid
2018/19:RFR9	SKATTEUTSKOTTET	Skatteutskottets utvärdering av personalliggarsystemet
2018/19:RFR10	MILJÖ- OCH JORDBRUKSUTSKOTTET	Offentlig utfrågning om skogen som resurs och livsmiljö

RAPPORTER FRÅN RIKSDAGEN		2019/20
2019/20:RFR1	FINANSUTSKOTTET Öppen utfrågning om den aktuella penningpolitiken den 24 september 2019	
2019/20:RFR2	UTBILDNINGSUTSKOTTET Seminarium om livslångt lärande	